

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

موضوع: القول فی الربا

عرض کردیم در قران و روایات درباره هیچ گناهی به اندازه ربا تشدید به عمل نیامده، مقداری از آیات و روایات مربوط به این مطلب را خواندیم و ما به تمام آنها معتقد هستیم منتهی فعلا درباره مسئله مهم دیگری یعنی راههای تخلص از ربا یا حیل شرعی تخلص از ربا که فقهاء ما ذکر کرده اند بحث خواهیم کرد.

از طرفی آیات و روایات فراوانی با شدت زیاد در مورد حرمت ربا و عظمت گناه ربا داریم و از طرف دیگر فقهاء بزرگ ما نسل به نسل غیر از امام رضوان الله علیه با استناد به روایات در مورد تخلص از ربا فتوا داده اند لذا مسئله بسیار مهم است و ما باید با دقت آن را مورد بررسی قرار بدهیم.

اول به سراغ روایات می رویم، در کتب روایی ما من جمله "جامع احادیث شیعه" و وسائل الشیعة و "مستدرک وسائل الشیعة" ابوابی تحت عنوان راههای تخلص از ربا و تجویز حیل شرعی برای تخلص از ربا منعقد کرده اند.

در جامع احادیث شیعه جلد ۲۳ صفحه ۲۹۰ : «باب ما يتخلص به عن الربا» و در وسائل الشیعة ۲۰ جلدی جلد ۱۲ صفحه ۴۵۵ : «باب ما يتخلص به من الربا» و در مستدرک وسائل الشیعة نیز بابی منعقد شده که عنوان باب همین است : «باب ما یخلص به من الربا».

از نظر قول فقهاء محقق در شرایع و علامه در قواعد و همچنین در مفتاح الکرامة اقوال فقهاء در طول تاریخ در مورد راههای تخلص از ربا را ذکر شده ولی امام رضوان الله علیه هم در جلد دوم کتاب البیع و هم در تخریر الوسيلة می فرمایند راههای تخلص از ربا درست نیستند و ربا تحت

هر شرایطی حرام می باشد بنابراین ما با یک مسئله بسیار مهمی مواجه هستیم که باید با دقت بررسی کنیم.

حالا ما یک روایت به عنوان نمونه می خوانیم و بعد قدم به قدم وارد بحث حیل شرعی برای تخلص از ربا می شویم، خبر این است: ﴿تهذیب ۱۱۷ ج ۷ - محمد بن الحسن الصفار (از فقهاء و علماء بسیار بزرگ است و در معجم رجال حدیث گفته شده که نامش در ۵۷۲ روایت ذکر شده) عن السندي بن الربیع (توثیق نشده) قال حدثني محمد بن سعيد المدائني (توثیق نشده) عن الحسن بن صدقة (توثیق شده) عن أبي الحسن الرضا عليه السلام قال قلت له جعلت فداك أتى ادخل المعادن وأبيع الجوهر بترابه بالدنانير والدرهم قال لا بأس به (زیرا همجنس نیستند و عرفا درهم و دنانیر دو چیز محسوب می شوند)، قلت وأنا اصرف الدرهم بالدرهم وأصير الغلة (فلز یا سکه ناخالص) وضحا (فلز یا سکه خالص) وأصير الوضح غلة، قال إذا كان فيها دنانير فلا بأس، قال فحكيت ذلك لعمار بن موسى الساباطي قال كذا قال لي أبوه ثم قال لي الدنانير أين تكون قلت لا أدري قال عمار قال لي أبو عبد الله عليه السلام تكون مع الذي ينقص.^۱﴾

از این حدیث اینطور استفاده شده که ربا با ضم ضمیمه از بین می رود.

ما در کتاب ربا که خدمت شما هم تقدیم کردیم شش وجه برای تخلص از ربا بیان کرده ایم و همچنین صاحب جواهر در صفحه ۳۹۱ از جلد ۲۳ از جواهر ۴۳ جلدی حیل شرعی تخلص از ربا را ذکر کرده که مراجعه و مطالعه بفرمائید تا فردا وارد این بحث بسیار مهم بشویم إن شاء الله تعالی ...

والحمد لله رب العالمين و صلى الله على
محمد و آله الطاهرين

^۱ جامع احادیث الشیعة، آیت الله بروجردی، ج ۱۸، ص ۱۶۳، ط الصحف.